

Los estudiantes ante la nueva reforma universitaria

Plan Nacional de investigación científica, desarrollo
e investigación tecnológica (CSO2008-02812)

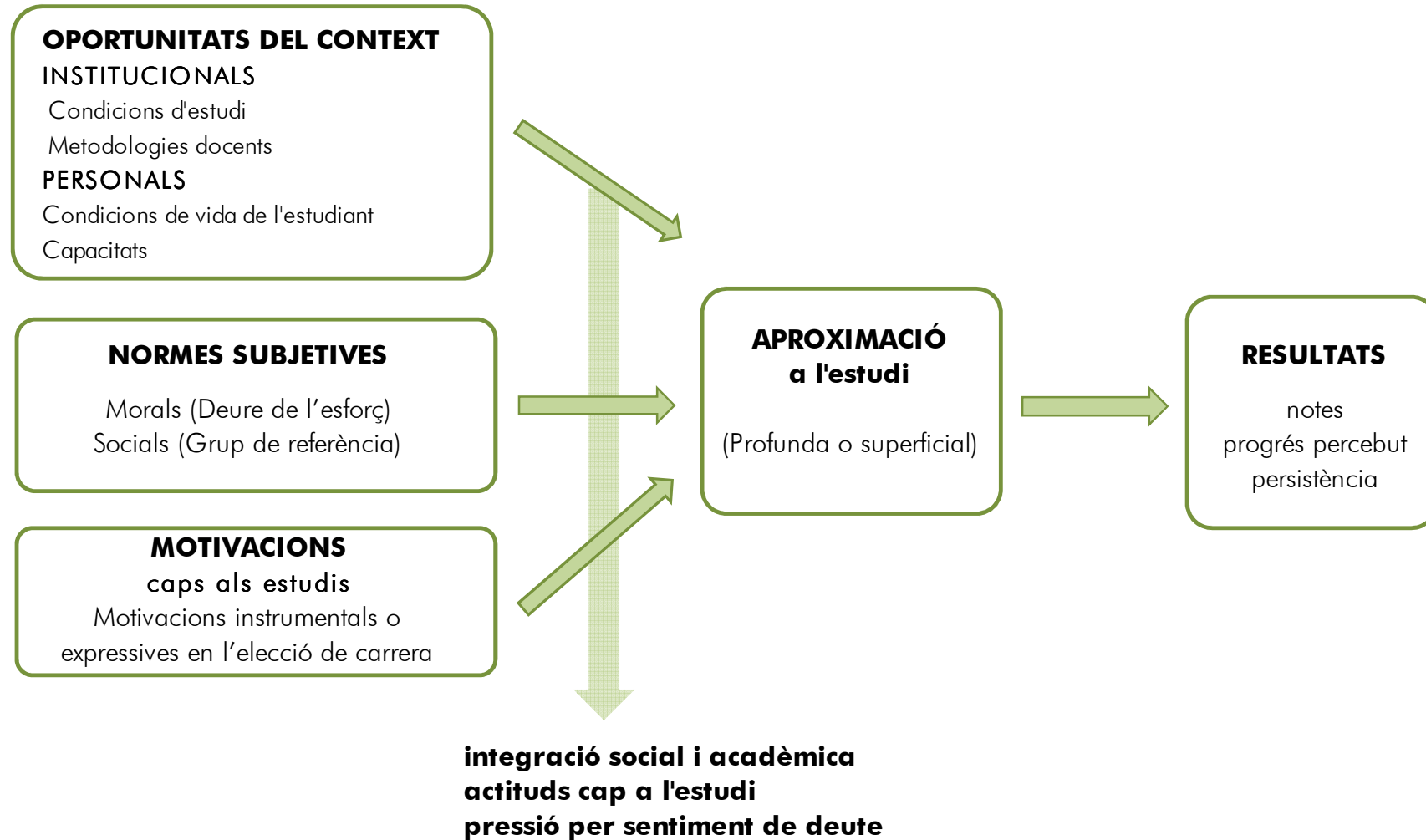
Objectius de la recerca

- Context: Procés de Bolonya, canvis en les metodologies d'ensenyament i aprenentatge.
- Combinació de dades quantitatives i qualitatives.
- Pregunta principal: Quins aspectes tenen més influència en els resultats que obtenen els estudiants universitaris?
- Atenció a les qüestions més sociològiques: la integració i construcció de la identitat dels estudiants.

Recollida de dades:

- Analitzem 10 titulacions a 4 universitats públiques de la Regió Metropolitana de Barcelona (UAB, UB, UPC i UPF). Dues titulacions de cada àrea de coneixement (salut, tècniques, ciències, humanitats i socials). A cada àrea una titulació més i una altra menys aplicada.
- Anàlisi del context mitjançant “Quaderns d’encàrrec”: revisió documental, entrevistes a responsables acadèmics (degans, coordinadors de titulació, caps d’estudis, etc.).
- Hem fet 8 entrevistes a estudiants de 2on-3er curs a cadascuna de les 10 titulacions (80 entrevistes en total).
- Hem passat un qüestionari (Novembre 2010 a Març 2011) als estudiants de mitja carrera de les titulacions escollides.

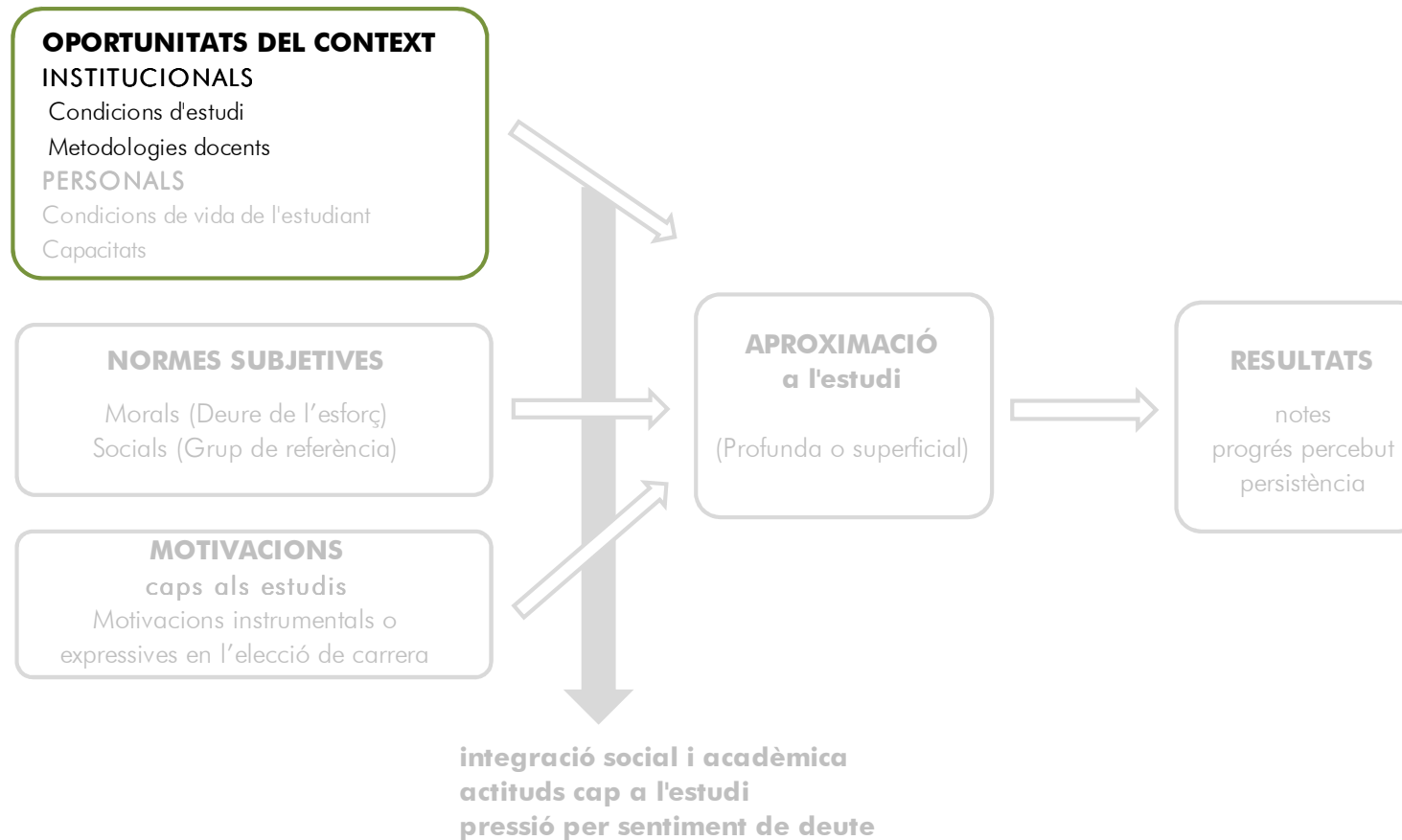
Model d'anàlisi

Articles

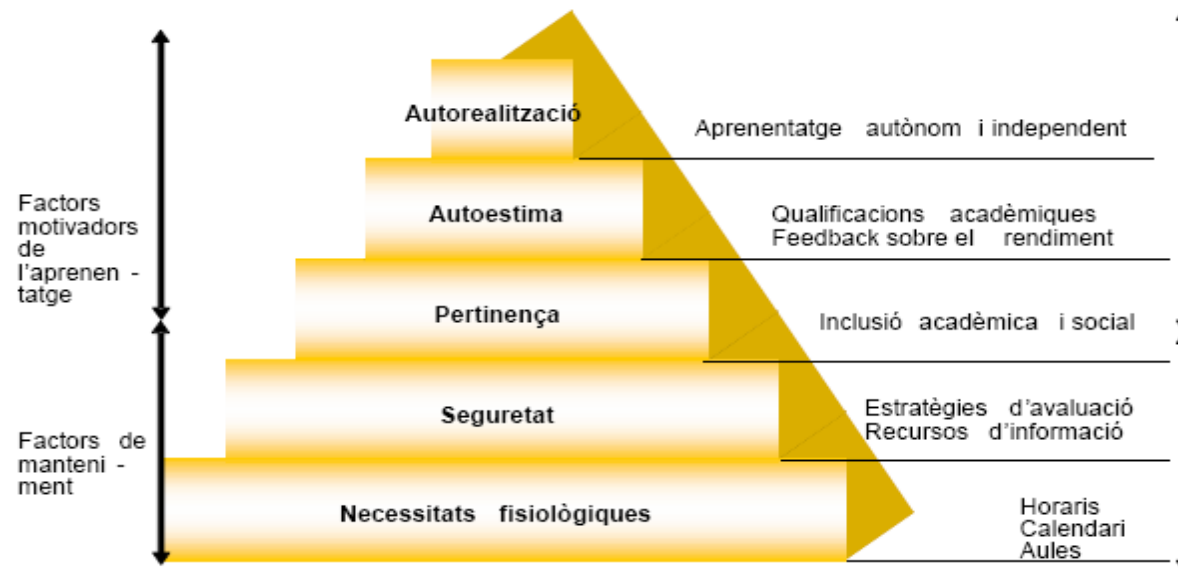
- L'estat del procés de Bolonya a les universitats de la Regió Metropolitana de Barcelona: *factors de manteniment i factors motivadors per a la millora de l'aprenentatge universitari.*
- El treball en grup com a metodologia docent.
- Senyals de rearmament? *Canvis en la metodologia docent en el marc del Procés de Bolonya.*
- Working class students in the university: do they think they belong?
- Social Class and Study Conditions in Catalonia. *Motivació, classe social i continuïtat d'estudis.*
- La relació entre les actituds cap a l'estudi i les accions d'aprenentatge dels estudiants universitaris: la mediació del context i l'orientació professional.

L'estat del procés de Bolonya a les universitats de la Regió Metropolitana de Barcelona:

L'estat del procés de Bolonya a les universitats de la Regió Metropolitana de Barcelona

Model d'anàlisi

Font: Elaboració pròpia a partir de Villar i Font (2005) i Elias (2009)

Resum

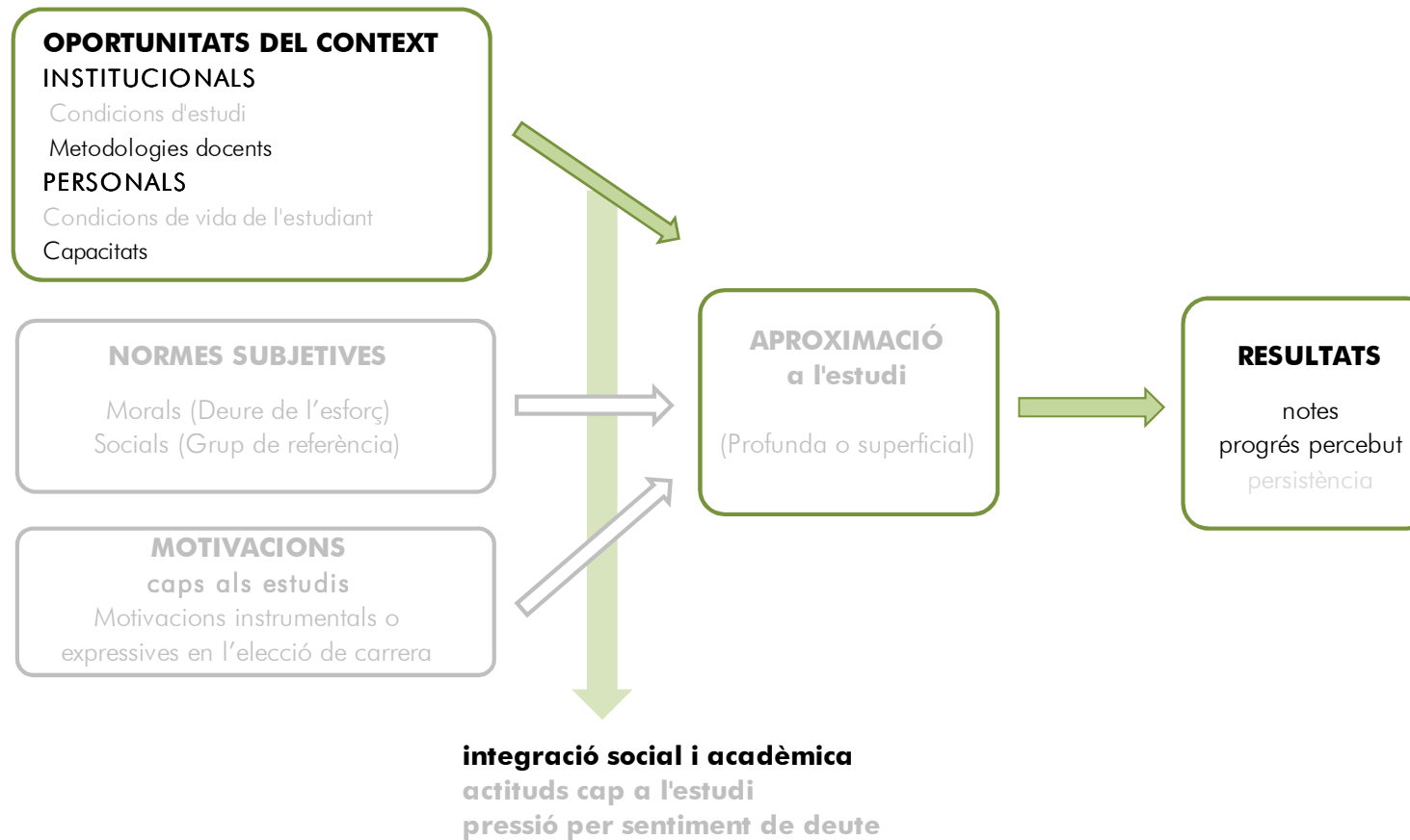
Anàlisi i comparació de les condicions d'aprenentatge de deu titulacions universitàries mitjançant la *teoria de les necessitats humanes* i la distinció entre factors de manteniment i factors motivadors amb l'objectiu d'explicar la motivació i dedicació de l'estudiant als estudis i els resultats acadèmics obtinguts.

L'estat del procés de Bolonya a les universitats de la Regió Metropolitana de Barcelona

Principals conclusions

- Les condicions de manteniment, com s'esperava, determinen força la bona consecució dels projectes de reforma. Resulta important, així, atendre els recursos, la tradició, el consens i la participació.
- En els factors motivadors hi ha molta diferència entre titulacions. Destaquen clarament algunes titulacions en la innovació docent (Arq, Tel i Bio).
- Es contraposen dos models clars de tutorització: els sistemes formalitzats d'assessorament enfront de les condicions informals en escoles petites.
- La participació és en general molt baixa, excepte quan es reconeix explícitament en el currículum (UPF).
- Les titulacions es classifiquen en tres grans grups: un amb factors de manteniment i motivadors positius, l'altre amb ambdós negatius i, finalment, un grup que incorpora interessants factors motivadors, però no compta amb la garantia d'uns bons factors de manteniment.

El treball en grup com a metodologia docent

El treball en grup com a metodologia docent

Model d'anàlisi

Necessitats Humanes	Indicadors en relació el treball de grup
REALITZACIÓ PERSONAL	Percepció del progrés acadèmic Nivell d'identificació amb la universitat
AUTOESTIMA	Notes Percepció de la justícia de les avaluacions Percepció de la justícia del pes de la nota del treball de grup en la nota final.
INCLUSIÓ SOCIAL	Presència dels aprofitats (-) Lideratge inadequat (-) Manca de confiança entre companys (-) Massa amistat (-) Conflictes entre companys (-)
SEGURETAT	Orientació del professorat Tipus de treball adequat per fer en grup Nombre adequat de participants en el grup Experiència dels estudiants en treball de grup
NECESSITATS BÀSIQUES	Accessibilitat als companys Temps disponible

Resum

Es descriu l'ús que les titulacions fan del treball de grup i com els estudiants el valoren. A continuació, s'analitzen les condicions en què es desenvolupa aquest treball de grup i com això influeix en les qualificacions i en la percepció que els estudiants tenen del seu propi progrés en l'aprenentatge de continguts i competències.

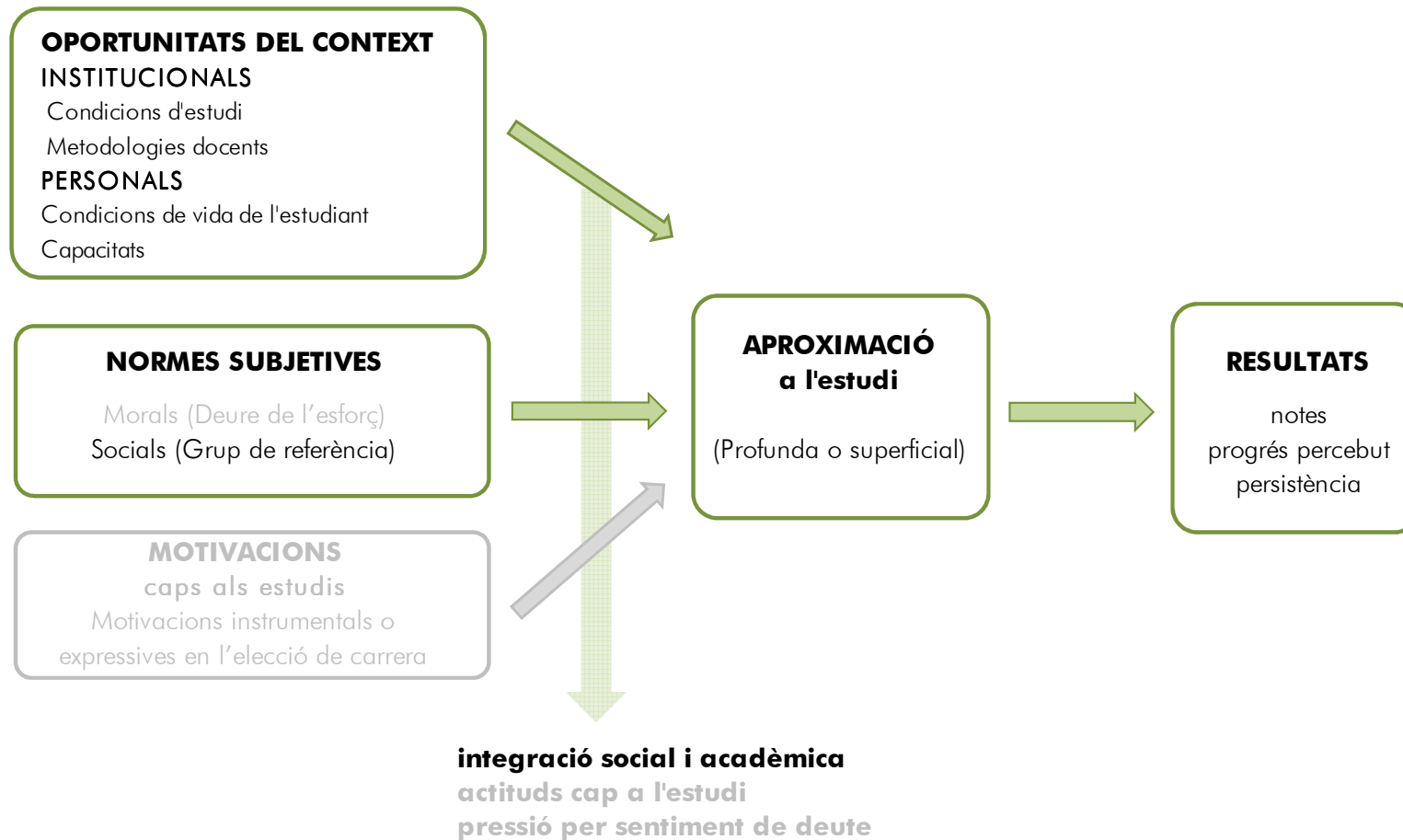
El treball en grup com a metodologia docent

Principals conclusions

- La introducció del treball de grup a partir de la reforma és generalitzat, però es donen grans diferències en la seva presència i la valoració que en fan els estudiants.
- El temps disponible i com s'organitza el treball de grup són els principals factors de manteniment que determinen la bona o mala consecució de la feina proposada als grups de treball.
- D'altra banda, la presència d'aprofitats en els grups, i com aquests la gestionen, també és un tema clau per entendre el seu desenvolupament i èxit o fracàs posterior.
- Pel que fa als motivadors, la percepció de la justícia de l'avaluació, així com el reconeixement i seguiment per part del professorat, incideixen en la valoració que els estudiants en fan.
- El treball de grup, quan afavoreix la interacció entre els estudiants, influeix positivament en el nivell d'identificació amb la universitat. Com més freqüent és el treball de grup, més positivament es valora i quan això passa més s'incrementa el nombre d'estudiants que consideren que han progressat acadèmicament.

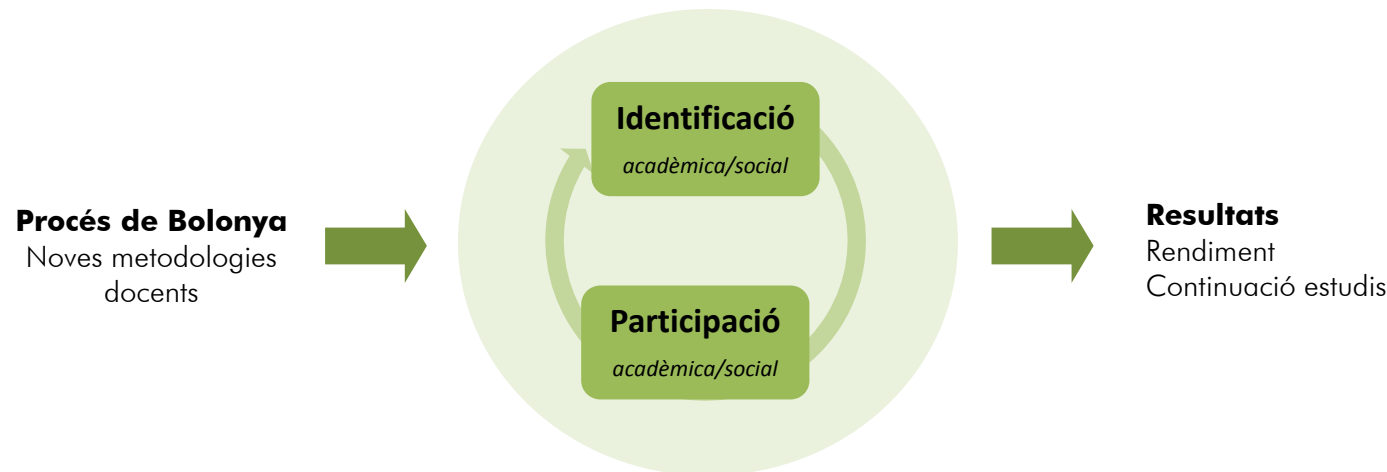
Senyals de rearmament?

Canvis en la metodologia docent en el marc del Procés de Bolonya

Senyals de reaarrelament?

Model d'anàlisi

Resum

Efectes dels canvis en la metodologia docent introduïts en el marc del **Procés de Bolonya en la identificació i participació universitària** estudiants. Al mateix temps, s'explora si aquests efectes han tingut **conseqüències en el rendiment, permanència i desenvolupament personal** dels estudiants universitaris

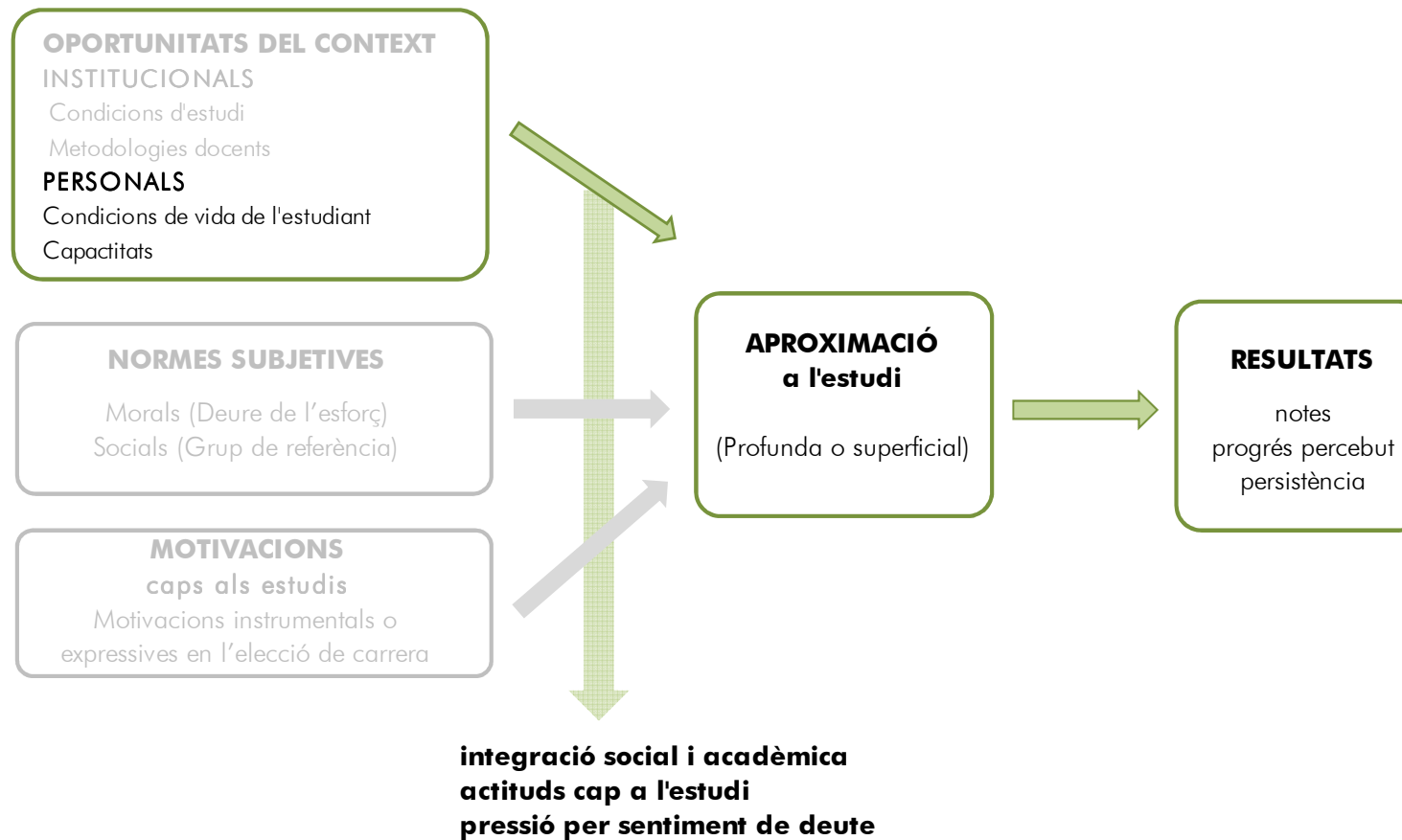
Senyals de rearrelament?

Principals conclusions

Les noves metodologies docents han comportat un augment en la participació i identificació acadèmica dels universitaris:

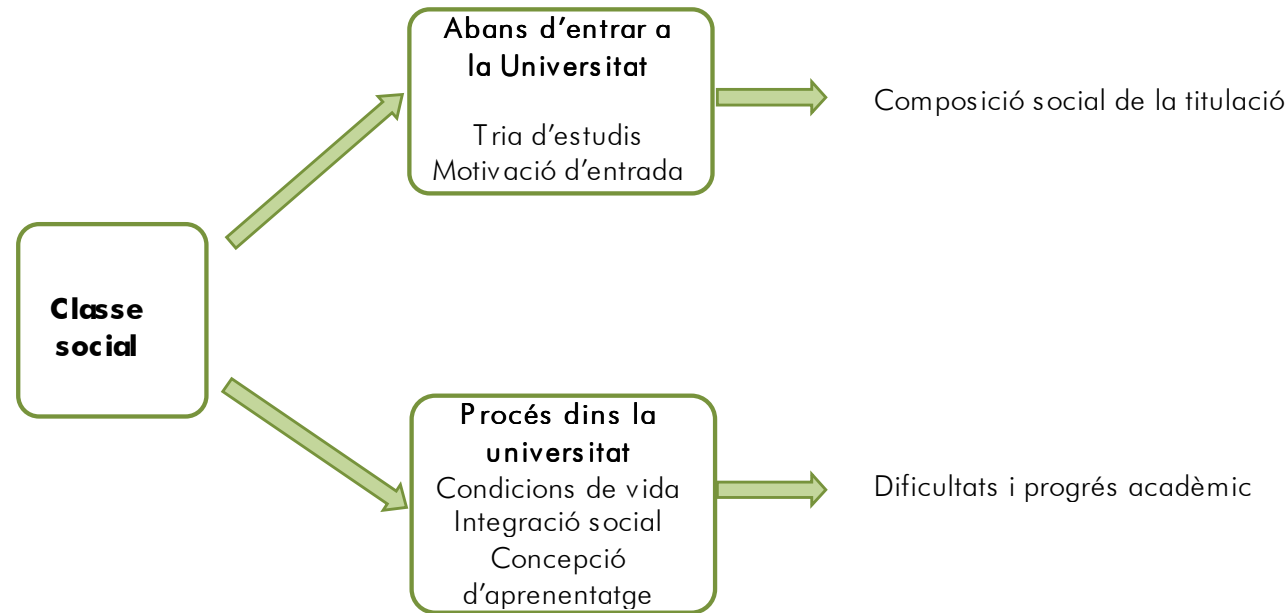
Degut a l'aplicació de les noves metodologies, els estudiants passen més temps a la universitat, amb la qual cosa s'incrementa la interacció entre els mateixos estudiants i amb d'altres membres de la institució, això promou la integració acadèmica i social que, en molts casos, ajuda a obtenir una millora en els resultats (persistència o percepció de progrés).

Working class students in the university: do they think they belong?

Working class students in the university: do they think they belong?

Model d'anàlisi

Resum

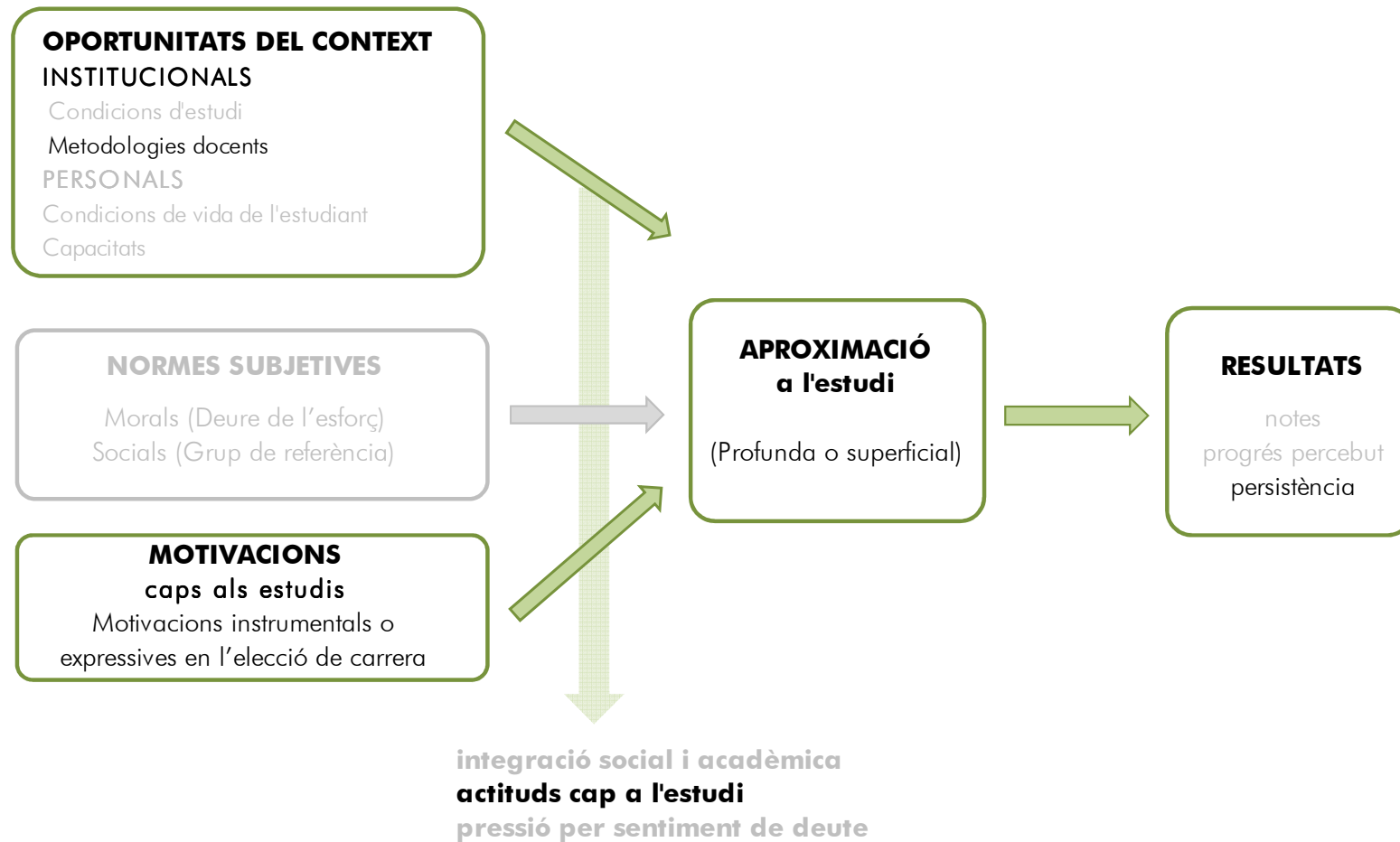
Es descriuen diverses condicions que afecten la classe treballadora, especialment en contrast amb la classe mitjana-alta. L'anàlisi es realitza per a dos moments: el de la tria d'estudis i el del procés dins la universitat. A més de tenir en compte la influència clàssica dels aspectes econòmics i culturals, es contempen d'altres factors més socials, bàsicament el suport familiar i l'ambient de companys en la titulació, donada la seva composició social.

Working class students in the university: do they think they belong?

Principals conclusions

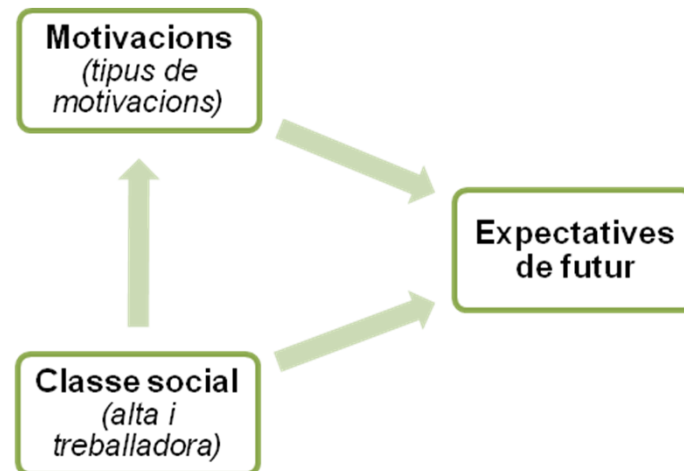
- La composició per classe social varia d'una titulació a l'altra, però es produeix bàsicament per una selecció aplicada sobre la nota d'entrada, més que no pas per una autoselecció dels estudiants deguda al contrast cultural.
- En conjunt, les aspiracions i seguretat sobre l'opció d'anar a la universitat entre la classe treballadora són menors.
- Les actituds són més instrumentals que per al conjunt i el seu nivell d'integració una mica menor.
- Les condicions de vida amb què viuen els estudiants de classe treballadora són, en general, pitjors que les de la resta (esforç de finançament, compaginació d'estudis, sentiment de deute envers progenitors, etc.).
- Tot i això, el rendiment que n'obtenen, és similar al del conjunt d'estudiants.

Social Class and Study Conditions in Catalonia

Social Class and Study Conditions in Catalonia

Model d'anàlisi

Resum

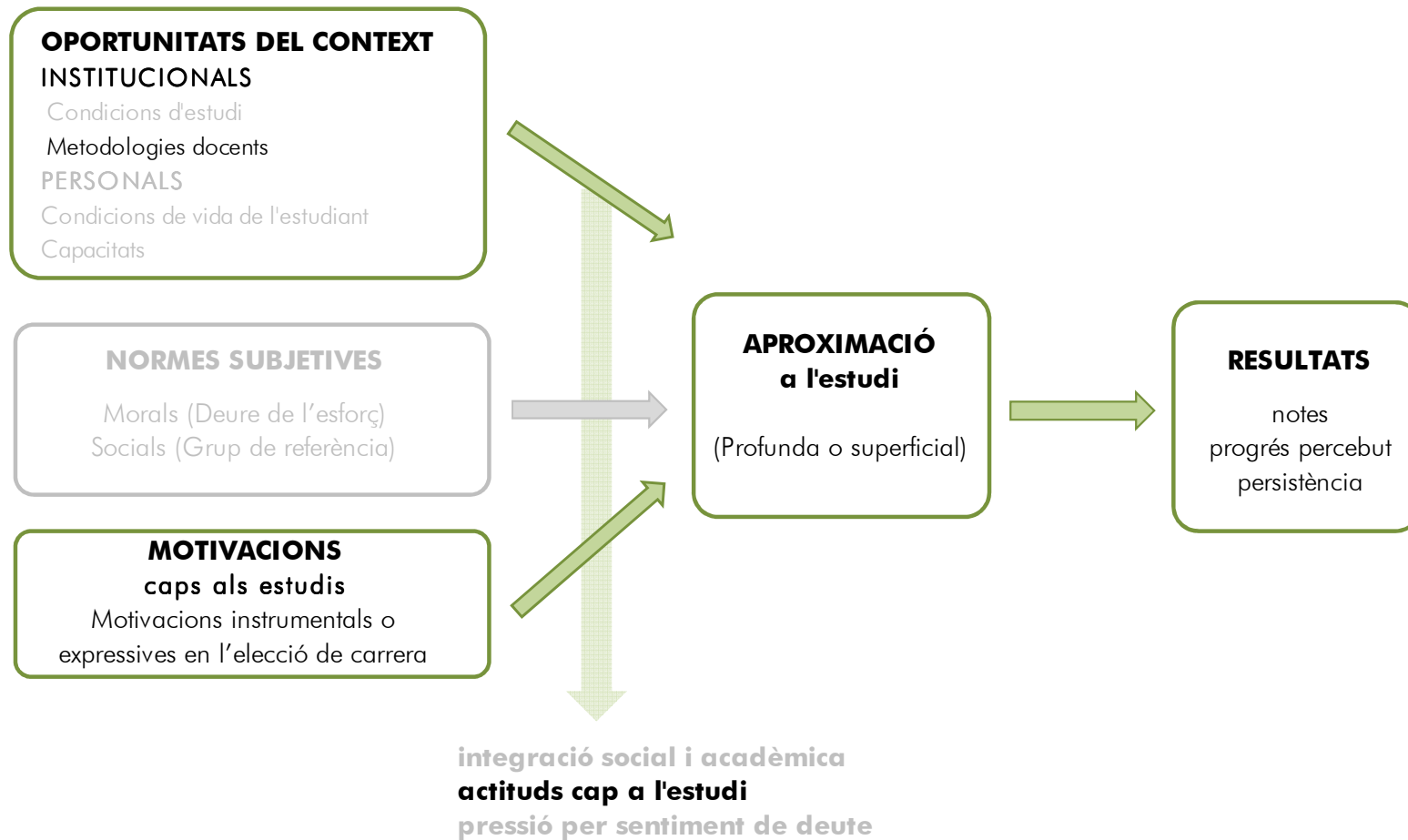
Anàlisi de les expectatives de futur dels estudiants universitaris en relació a les motivacions i a la classe social familiar a la que pertanyen. Es distingeixen entre cinc opcions o expectatives de futur: 1) abandonar els estudis, 2) realitzar una estada lingüística o pràctiques d'empresa, 3) realitzar un altre grau, 4) cursar un màster o un curs d'especialització, 5) realitzar un doctorat.

Social Class and Study Conditions in Catalonia

Principals conclusions

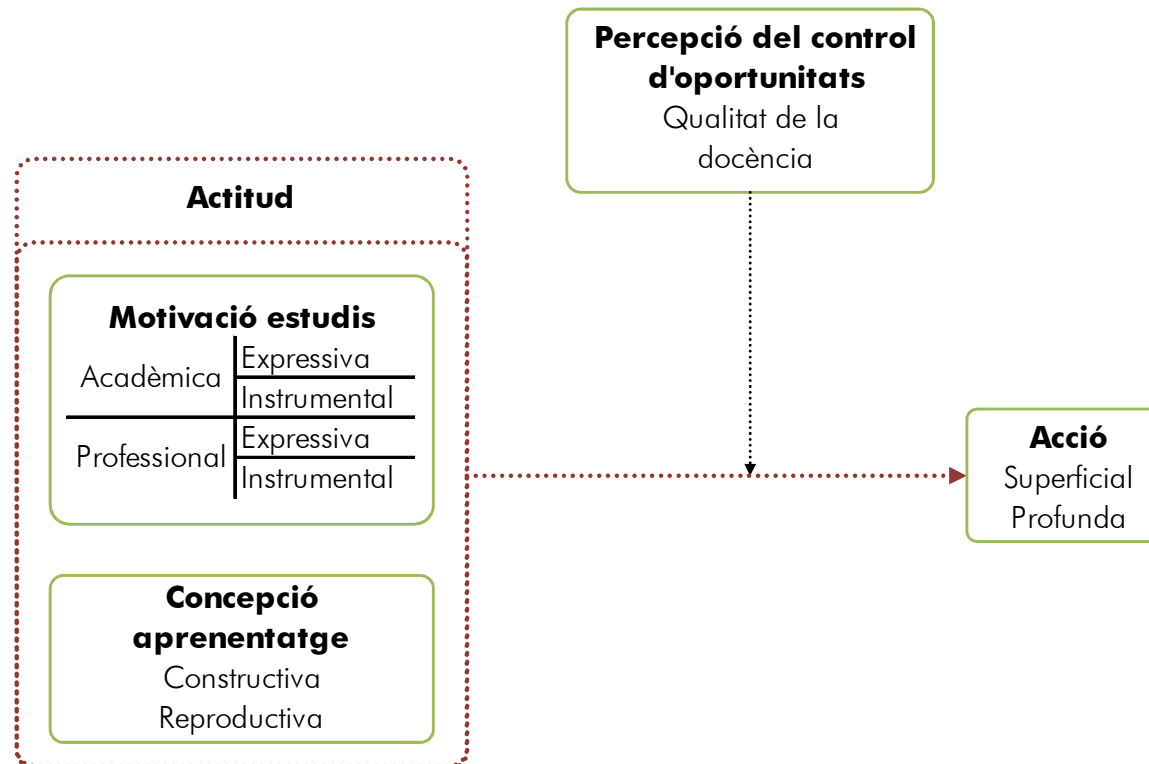
- En general la continuació d'estudis és més desitjada pels estudiants de classe mitjana alta, que no pas pels de treballadora.
- Els estudiants amb perfil acadèmic són els que més expectatives mostren per continuar tot tipus d'estudis, però també algunes opcions de continuïtat són triades pels vocacionals i els orientats a la professió. Els que menys seguirien estudiant són el perfil d'inèrcia i instrumental.
- Ara bé, si tenim en compte ambdós factors conjuntament, veiem com els estudiants instrumentals de classe mitjana alta sí que busquen continuïtat, mentre que no ho fan els de perfil professional de classe treballadora. Així, veiem com es comporten diferent els estudiants de diferents classes socials, malgrat tenir motivacions semblants.

Actituds cap a l'estudi i accions d'aprenentatge dels estudiants universitaris

Actituds cap a l'estudi i accions d'aprenentatge

Model d'anàlisi

Resum

Anàlisi dels **canvis en les accions d'aprenentatge** dels estudiants universitaris a partir de la implementació del pla de Bolonya i el canvi en les metodologies d'ensenyament aprenentatge. Els **efectes de la percepció de la qualitat docent i el pes de les diferents actituds** cap a l'estudi.

Actituds cap a l'estudi i accions d'aprenentatge

Principals conclusions

- La percepció d'una bona qualitat empeny els estudiants a adoptar més accions profundes d'aprenentatge.
- Les metodologies lligades a la reforma de Bolonya també impulsen accions profundes d'aprenentatge.
- Els estudiants més sensibles a variar les seves accions segons la metodologia emprada (més o menys “bolonyesa”) són els que corresponen al perfil instrumental i a l'estratègic.
- En concret, es detecta una especial sensibilitat dels estudiants instrumentals cap a metodologies que incorporen elements de relació amb la professió. S'incrementen les accions d'aprenentatge profund quan es dona aquesta coincidència.